

Oratio habita in funere reverendi et clarissimi viri Philippi Melanthonis,

<https://hdl.handle.net/1874/423668>

94
3

ORATIO HABITATA
IN FVNERE REVERENDI
DIET CLARISSIMI VIRI PHILIPPI
MELANTHONIS, AVITO VVINSHE-
MIO ARTIS MEDICAE DOCTORIS
RE DIE XXI APRILIS.

IMPRESSVM VITEBERGAE
PER PETRVM SEITZ.

A N N O L X.

ORATIO HABE

TAIN FVNERE RVRBRI

DIET CLARISSIMI VIRI HIL

FRANCOIS AUSTRIACI

IN OBITU S. DOCTOR

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

FRANCOIS AUSTRIACI

REVERENDI

ET CLARISSIMI VIRI, DOC.

TRINA, VIRTUTE, ET FIDE

PRAESTANTES, PATRONI ET COL

LEGAE COLENDI, VOSQUE

OPTIMI AUDITORES.

NON est, ut iam à me expectetis orationem studio aut meditatione aliqua elaboratam, Qualem hic locus & argumenti dignitas requirebat, Neque enim in tanto hoc publico luctu, & meo acerbissimo dolore ad dicendam, et Spiritus atque hæc ipsa vox testis pietatis, obseruantiae, & gratitudinis nostræ erga pientissimum & optimum Præceptorem, Lachrymis & Mœrore impeditur atque intercluditur.

Res uero ipsa, hoc est pietas, doctrina & uirtus reuerendi Præceptoris, de quibus hoc tempore dicendum erat, non mediocrem dicendi facultatem, Sed uim & flumen orationis uberrimum postulant, à quo me quam longissime abesse sentio.

Audietis igitur in præsentia non orationem uel huius loco, uel auribus uestris, uel magnitudini huius argumenti conuenientem. Sed miseras tantum, concisas, & male coherentes quærelas, quales animi luctu & dolore perturbati temere solent effundere, quibus ne uobis nimium molestus sim, moderabor ipse mihi, & breuiter tantum summa quædam capita rerum percurram, cetera, si uiuam, fortasse alio tempore paulo uberius tractaturus.

A ij Et si ut

Etsi ut dixi, intelligo me & propter ingenij tenuitatem & orationis inopiam huic argumento pro dignitate tractando longe imparem esse, Tamen uel doctrina & uirtus huius uiri, uel ipsius non tantum erga Germaniam nostram, Sed totum Christianum orbem merita, & precipue erga harum regionum Ecclesias & hanc scholam, & seorsum erga me beneficia uocē mihi exprimunt: ut his saltem lugubribus querelis optimi Præceptoris manibus parentem, quibus & ingentia bona, quæ interitu huius uiri amittimus, & Ecclesiarum, scholæ, ac nostram orbitatem deplem.

Nam si & de pœnis diuinis, quæ cum tales uiri ex hac uita euocantur imminent, & impendentibus nobis miseris dicendum foret, magis etiam animo frangerer, & uelut sub immodico onere uictus succumberem.

De uita Reuerendī & optimi Præceptoris, pauca quædam quantum per lachrymas potero, dicam, ubi ut res ipsa postulabit, etiam de doctrina ipsius, aliqua erunt inferenda, Deinde & de fœlici ipsius ex huius uitæ miseris transitu in æternam sanctorum sedem aliqua adijciam.

Natus est Philippus Melanthon anno Millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo, die februarij decimo sexto hora septima uespertina in oppido Bretta, quod pertinet ad ditionem Principum Palatinorum Rheni, in domo & familia honesta, Pater ipsius Georgius Suartzerdt natus Hedelbergæ, fuit Magister armorum apud Principes Palatinos Philippum, & Rupertum, Et propter eximiam prudentiam, artem, fidem, ac uirtutem charus Maximiliano Imperatori & multis Principibus atq; comitibus, fuit uir pius & pene usq; ad superstitionem religiosus, singulis noctibus hora duodecima consueuit è lecto surgere ad usitatarum precum recitationem, Liberos &

ros & familiam magno studio & cura regebat, & hoc unice operam dabat, ut tota domus pie & honeste uiueret. Deniq; ciuis erat Principibus, Reip: ac Patriæ utilis, Mater Barbara Matrōna fuit honestissima, singulari sapientia & morum grauitate pedita.

Ex talibus Parentibus natus, & ab his tam sancte educatus fuit Philippus, ut non sit mirum in tantum eum uirum postea euasisse, Vere enim dictum est à ueteri Poeta,

Ἐυσεβείων πατρὶ δ' εὐσι τὰ λώια, δυνασεβείων δ' οὐ.

Res fuit illis non tenuis, Sed quæ prope mediocritatem superaret, eam sustentabat, & augebat præcipue Benedictio diuina, ipsorum sobria & honesta frugalitas, & in agricultura industria ac uigilantia.

Et uiuit adhuc superstes Philippo Georgius frater in domo Paterna uir honestissimus, ac præcipue auctoritatis in Palatinatu. Patrem Philippus amisit anno à nato Christo 1508. die 29 mensis septembris, ipse natus iam annos duodecim, Auum maternum, in quo fuit excellens & uere senilis prudentia, grauitas, & integritas, coniuncta cum auctoritate summa, amisit ante Patrem diebus undecim. Huic Patre occupato negotijs Principum, præcipue educatio & institutio Philippi curæ fuit. Quare cum in eo admodum Püero euidentiora quam pro ætate, raræ atq; excellentis indolis indicia inesse animaduerteteret, quam primum per ætatem, literas discere potuit, cum in schola Patriæ publica erudiri curat.

Inde postea abductum propter contagij cuiusdam metum, quo scholæ gubernatorem infectum esse compererat, domestico Præceptoris formandum tradit, is erat Iohannes Vngarus, qui postea sub ingrauescentem ætatem uerbi diuini concionator factus est in oppido Marchio

A iij. natus.

natus Badensis, cui est nomen à porta Herciniæ, Vixitq;
usq; ad annum à nato Christo ex Maria uirgine 1553,
quo anno mortuus est. Conseruauit huius uiri memori-
am Philippus donec uixit, singulari cum pietate & uenez-
ratione.

Fuit eo tempore celebris schola in oppido Portæ
Herciniæ, quam gubernauit Georgius Simlerus Vuim-
pinensis, cuius integritas, uirtus, & in docenda iuuentute
assiduitas, ac fides tum præ ceteris per eam Germaniæ
oram prædicabatur. In eam scholam Philippus missus,
apud sororem Doctoris Iohannis Capnionis cognatam
suam collocatur. Collegam habuit Simlerus quendam
Iohannem Hillebrandum, qui præter publicorum in
schola studiorum operas priuata quædam cum quibus-
dam habuit exercitia, in lingua utraq; Latina & Græca.
Hoc Magistro & Præceptore primum Philippus ele-
menta græcæ linguæ degustauit. Vtrunq; ut alterum Pa-
trem coluit, & Simlerum postea Tubingæ publice doc-
centem audiuit.

Cum autem reuersus ex Gallia Capnio crebro in
Patriam expatiaretur, inuisendæ sororis causa, apud quam
Philippus aiebatur, considerare naturam pueri atq; inge-
nium & profectus explorare incipit, quæ omnia cum
non probaret tantum, sed admiraretur, quem dilexerat
antea propter cognationis uinculum, eum propter inge-
nij præstantiam etiam ut magnificeret mouetur, donas-
tumq; libello græcæ Grammatices, Lexico ut uocant
græco & Bibliorum codice, ad gnauiter ac strenue per-
gendum incitat, additis exhortationibus & imposito in
caput eius pileo purpureo, quo ipse cum Doctor fieret,
ornatus fuerat, talem futurum præfagiens qualis euasit.

Biblio

Bibliorum codicem & circumtulit secum perpetuo & legit diligentissime, & hanc legendi textus Biblici consuetudinem, quod sibi adolefcenti profuisse plurimum expertus esset, cum retinuit ipse ad extremum usque, tum nobis uniuersis discipulis suis saepe commendauit.

Biennium uersatus in ea schola mittitur in Patriam Patris, Nempe in publicam scholam Hedelbergensem, ubi adolefcentis propter rari & mirandi ingenij praestantiam morumque suauitatem ac uenustatem, omnibus bonis & honestis hominibus ualde charus fuit. Et conseruauit locus ille memoriam huius alumni sui Philippi cum perpetua beneuolentia usque in hunc diem. Ludouicus Comes à Löenstein ibi liberos suos illi erudiendos commendauit, & uixit in domo Doctoris Pallantis Theologi cuius integritatem, uirtutem, & sapientiam nobis saepe praedicauit.

Intercessit illi Hedelbergae singularis familiaritas cum Petro Sturmio Argentoratensi fratre Iacobi, cui tunc priuatus Praeceptor erat Vimphelingius, uir ut optimus & integerrimus ita eruditissimus. Triennium Hedelberge uixit, partim ante, partim post mortem Patris, audiuit ibi docentem Guntherum Rethorem, et cum Sorbillo quodam poeta, cuius uenam saepe laudabat, uixit familiariter, scripsit iam tunc adolefcentis professoribus in ea schola orationes, quae publice recitatae sunt, Et linguarum studia ac praecipue scribendi exercitium soluta oratione & uersu excitauit.

Agitabantur eo tempore in scholis quaestiones, quae habebantur uel Gordio nodo difficiliter explicabiles de propositionibus modalibus, ite de uniuersalibus realibus, multum haerixarum inter disputantes pariebant, de his enim inter se iugiter digladiabantur, hos nodos ipse dissoluit, & certamina

tamina hæc cum magna omnium admiratione sustulit, conscripsit tunc & rudimenta Græcæ linguæ, quæ postea in publicum edita sunt. Primum scholasticum gradum, cui à Laurea nomen est, assumpsit, cum natus iam esset annos quatuordecim, Nempe anno à nato ex uirgine Christo 1511.

Inde cum propter cœli grauitatem quotannis sub autumnum cum febre conflictaretur, mater periculum metuens Tubingam ipsum transfert, ibi rectius ualuit, & totum sexennium uixit, Priuatim ac publice cum magna laude & admiratione docuit, & scripta quædam ceu primos foetus, ex quibus satis adparuit, qui prouentus in posterum expectandi forent, in lucem edidit. Audiuit ibi & Iureconsultos ex quibus illo tempore celebres fuerunt Lamparterus, Ebingerus & alij, Lamparterum præcipue laudabat. Audiuit item Theologos, de quorum ineptis & inutilibus disputationibus in rebus grauissimis dicere, & multa ridicula ipsorum deliramenta commorare solebat.

De Monacho quodam concionatore eius loci narrare solebat, quod pro concione omiffa Euangeliorum doctrina, Ethica Aristotelis explicasset non paruo audientium studio, qui cupidius Aristotelica cognouissent, quam fabulas Aniles, quibus implere templa illius barbaricæ superstitionis temporibus usitatum fuit, Christi mentione prorsus neglecta, Et hæc recitans saepe deplorabat cœcitatem & infalicitatem illius seculi.

Præfuit & Typographicæ officinæ Anshelmi aliquandiu, Excudebatur tunc illud grande Historicum uolumen Naucleri, in quo multa quæ corrupta erant, ipse emendauit, mutila multa compleuit, confusanea in ordinem redegit, obscuris lucem reddidit, superuacanea præcidit,

cidit, effecitq; ut is liber, qui antea erat farrago uerius quam integrum hystoriæ corpus, postea à multis & adpeteretur, & magna cum utilitate legeretur.

Hoc sexennio crebro & multum fuit cum Capnione, Feruebat tunc certamen, quod Capnioni erat, cum hominibus improbissimis & importunissimis, nempe cum Monachis & Monachorum propugnatoribus sophistis, cuius certaminis causæ & uarij euentus referuntur à Philippo in oratione quæ extat, continens hystoriam uitæ Capnionis, cum his Catharmatis uir optimus Capnio conflictabatur, et quidem crudeliter ac duriter ab illis exercebatur, qui in ea conflictatione multa scripsit, Quæ partim Romam, partim ad Imperatorem missa sunt, ex his pleraq; Philippus ipse sua manu descripsit. Cumq; Capnio subinde ex Stutgardia Tubingam ueniret, solebat apud Philippum diuertere in illo scholastico diuersorio, & una cum eo in collegio cibum capiebat, Stofflerum Mathematicum in Tubingenli schola, sedulo audiuit, quem & in primis laudare solebat, Audiuit tunc & Poetam Bebelium, & iam tunc ea erat ipsius autoritas, ut omnium oculi in eum coniecti essent.

Princeps autem Saxonie Elector Fridericus, cuius sapientia celebratur, cum ante annos non multos magno studio hanc Academiam condidisset, & undecunq; uiros doctos, quibus eam instruere & exornare posset, conquireret, hac in re usus est consilio Capnionis in conuentu imperij Augustano, Anno à nato Christo 1518, Commendat Capnio Principi Friderico Philippum tunc iuuenem adhuc, qui ipsum statim assumptum huc misit, ut Græcam linguam hic doceret. Quæ tenebræ tunc hic fuerint, non iam dicam, Sed intra paucos annos Philippus eam lucem non tantum linguarum, Sed & cæ-

rerarum optimarum disciplinarum hic extulit, ut unius huius uiri ingenio & opera. Hac schola facile ceteras in Germania Academias celebritate superaret.

Et quam id initio difficile fuerit, facile existimari potest, cum omnia foeda Barbarie ceu densa caligine obruta iacerent, Multi autem in illo Barbarico caeno sepulti, ita ut sit, Etsi propter Principis auctoritatem palam aduersari minus auderent, tamen clam uel contemnerent, uel obtrecentarent, Decessent praeterea Exempla Graeca & officinarum Typographicarum ministerium non leue ad excitanda studia adimniculum.

Memini ipse, cum fere biennium hic fuisset, Et Philippicas Demosthenis optimus Praeceptor nobis publice enarraret. Anno ab hinc trigesimo sexto, Auditores illi eramus numero tantum quatuor, propter exemplorum inopiam, describere enim cogebamur, & unicum tantum erat Exemplum Praeceptoris, unde describeremus, tamen ex his difficultatibus omnibus eluctatus est incredibili patientia, Cum etiam uigilijs eo tempore affligeretur, & ualetudine minus commoda uteretur. Vidi Epistolam a Principe Electore Friderico tunc ad eum scriptam, qua ipsum hortatur ut ualetudini parcat, nec nimio se labore conficiat, & ex cella sua commodum postum illi offert, citabat in ea epistola optimus Princeps dictum Pauli Apostoli, Honorem habendum esse corpori, Et si cetera dicta Pauli uera esse credis, inquit, & hoc uerum esse, atq; illi obediendum crede.

Cum autem ante ipsum huc uenisset D. Martinus Lutherus, qui hic Sacram Theologiam docebat, & crebro disputabat, facile contraxit eos, ita ut sit, mutua uirtutis & ingeniorum admiratio, Philippus in Luthero animi magnitudinem pene plusquam humanam, ingenij acumen,

acumen, in iudicando inimitabilem σοχασμόν, in explicandis controuersijs doctrinæ, dexteritatem summam, & alia dona diuina, supra communem hominem captum (ut erat talium donorum Dei non segnus estimator) considerans, cepit eum ut uirum singularem & Heroicum, per quem DEVS res maximas efficere in animo haberet, admirari, colere, et magnificere. Sicq; ipsum non tantum coluit uiuentem sed & post mortem; donec ipse uixit.

Lutherus uicissim eadem dona DEI in Philippo tanquam suam in speculo imaginem contemplans, & quantam lucem linguarum atq; artium tum dicendi, tum cæterarum cognitio doctrinæ sacre afferret, expensdens, Præterea & ingenij suauitatem, atq; illas leniores & mansuetiores uirtutes in Philippo considerans, ut & ipse non rudis talium donorum Dei estimator, Magno ueroq; amore ipsum amplecti cepit. Cum super hæc omnia hoc etiam in eo inesse animaduertet, Quod Philippus dissoluta in suum ordinem contrahere, confusa recte distribuere, incertis locum & quasi ius suum restituere, ambiguis proprietatem, obscuris, definiendo & explicando lucem prebere posset, Et breuiter quod ipse singulare & rarum quoddam organum esset per quod DEVS aliquid mirandum esset effecturus.

Coniunxit igitur DEVS hæc duo organa sua atque hos duos uiros tantis mirabili quodam temperamento: ut cum Lutherus Erasmo Roterodamo & alijs quibusdam medicus morborum Ecclesiæ immitior uideretur, Philippus uero eundem cursum urgens, nec ab eo deflectens lenior ac mitior haberetur, tali συγκρασία medicationis Deo, sicut uidetur libuit uti, in hac extrema ecclesiæ senescentis egritudine, Quæ iam, ut ille defenescente

Rep: sua dixit, neq; morbos suos facile nec remedia ferre potest.

Cum igitur animis & sententijs iam essent coniunctissimi Lutherus & Philippus, euenit ut Eccius Theologus per precipuas Academias Germaniae pene omnes circūuagaretur, Et ubiq; themata sua, quibus sedem pontificiam, & eorum temporum horrendos errores tuebatur, disputando spargeret ac defenderet, & deinde sua & triumphos Thraſonico more decantaret. Is tandem & Lypſiam uenit anno 1519. Cum quo Lutherus ut congregaretur Lypſiam uocatus fuit, qui secum adduxit & Achatem suum Philippum, cum propter eam quae inter ipsos erat coniunctionem, tum & propter linguarum cognitionem, ex quibus tanquam ex ipsis fontibus de testimonijs scripturae & antiquitatis certa diiudicatio fieri posset, & nauauit tunc Philippus in illa disputatione eam operam Luthero, atq; ita interpellauit ac refutauit Eccium, ut ille sicut erat impatiens, tandem in haec uerba prorumperet: Tace tu Philippe, ac tua studia cura, ne me perturba, praesagijt Eccio tunc credo animus, qualem illum aduersarium aliquando esset habiturus.

Rediere ab illo congressu nostri, ac inter eos amor & sancta concordia in dies singulos magis magisque coaeruit. Fuit tunc id tempus quo se furor aduersariorum nostrorum usq; adeo effundebat, ut ne quidem furis suis, & imposturis placide contenti esse, aut quiescere possent, Sed ea insuper pro summa pietate, Sanctimoniam, & iustitia adorari postularent. Accidit ergo, ut Lutherus pene inuitus ad contradicendum manifestis illorum Blasphemijs compelleretur, adfuit illi sidus ubiq; & assiduus Philippus, Atq; ita ambo, ut sit post confertum praesidium in medium aestum certaminis pertrahuntur. Hoc tempore

tempore multa moliti sunt aduersarij nostros ut euerterent, id quod scripta & acta eorum testantur. Adiungunt & nostris aliqui se qui *ἠγάλογα* quædam mouent, sicut fit rebus motis & perturbatis. Hoc loco in quas difficultates, & quæ certamina Reuerendus Dominus Præceptor incidere commemorare possem, Sed in aliud tempus ista referuo. Et si hoc quidem scio & uere affirmare possum, multas sane horridas sententias, ne quid tristius dicam, ipsum tunc aliquibus cum multa lenitate & mansuetudine e manibus extorsisse. Quale hoc est, homini Christiano non licere litigare in iudicio, aut Magistratus Politici cognitione uel subsidio uti, Ius Mosaicum in forum esse reuocandum, neq; ullis alijs legibus utendum Christianis, Non ista Lutheri culpa mouebantur, Sed fiebat id quod in talibus mutationibus & medicationibus accidere solet, bona enim sæpe cum malis eradicantur, & sana cum morboris eiciuntur. Nota adhuc mihi & quasi in conspectu sunt eius ætatis hæc & alia certamina, quæ sustinuit, & sæpe de his querelas suas, Dominus Præceptor apud me deposuit. Sed ut formicæ certum & unum iter terunt, Ita ille unum cursum urgebat semper, simplicem ueritatem, eamq; illibatam ut tueretur, illum cursum tenuit, eamq; meram secutus est donec uixit, nec ab ea ullis se contumelijs aut iniurijs dimoueri passus est. Et Deum immortalem, quæ interea ignita tela Sathanæ, quas insidias falforum fratrum, quam terram & abominabilem huius seculi Sophisticam, quæ mendacia, quas contumelias tanta cum patientia, ac pene sine sensu sustinuit, quasi ad omnia hæc iam pridem occallisset. Nos uero cum impatientia nostra moti, & illius uicem dolentes, interdum ei hortatores & instigatores essemus, ut respondendo & mendacia refellendo, Zoilis illis aliquando tandem

ora obstrueret, Respondet ille, doctrinam suam & scrip-
ta nota esse, nihil alia responsione aut refutatione opus es-
se. Interea suum iter, ut dixi, urgebat, Cum Pontificijs Do-
ctrinæ nostræ hostibus sua in statione acerrime depug-
nabat.

Edidit scripta plurima utilissîma & ualde necessas-
ria, quæ hic singula, recensere longum foret, sed fiet &
hoc, Deo auxiliante, alio tempore, Sunt autem ex his quæ-
dam *ἑξουσιαστικὰ*, quibus præcipui libri sacri luculenta inter-
pretatione explicantur, ut commentarij in Daniele, Iohannem Euangelistam, Epistolas Pauli, & alios libros
sacros, quibus non scio quid exactius aut magis perspi-
cuum esse possit, Conferant hæc cum ueteribus, qui uo-
lent, & me uerum testem esse fatebuntur. Pugnat &
cum hostibus ueritatis ubiq; ut dixi, acerrime, & illis quæ-
dam iugulum premit, etsi minus fortasse tumultuatur,
quam aliqui uellent, Postremo ut alia omittam, Sūmam
doctrinæ ecclesiarum nostrarum commodissimo et eru-
ditissimo compendio complexus est in duplici *ἑξουσιαστικῶν*
et Augustana, & illa, quæ superioris repetitio est edita an-
no 1551. His accedit plena & exactissima explicatio
dogmatum singulorum comprehensa libro, cui titulus
est, Loci communes, Quem librum cum uidisset Luthes-
rus ausus fuit dicere, non dubitare se, Quin uel unum
hunc librum Philippî omnibus sententiarijs, & scholasticis
eis scriptis anteferet. Atq; ut rumpant se inuidi, qui pos-
tea uiro tanto obrectare ceperunt, Proferre neq; ex ue-
terum nec recentiorum scriptis, neq; etiam suo ex Thea-
tro quidquam possunt, cum hoc scripto, quod sit confe-
rendum, Et si non nimis iniqui sunt estimatorum alieni la-
boris, Dicant illi nobis nisi utramq; confessionem Philippi
& locos communes haberent, Quod nam corpus in-
tegrum

tegrum aut quam summam huius doctrinae essent haberi
turi. Non iam dicam de illius utilissimis scriptis in alijs
disciplinis, Quod compendium Dialectices, quod Rhetorices,
quod doctrinae moralis, quod denique Physices aut
doctrinae de anima commodius, Luculentius, aut exactius
habemus, quam ea quae ipse nobis reliquit. Denique
quantum in omnibus his disciplinis caliginis & tenebra-
rum fuit, antequam ipse his lucem praebuit. Consumebatur
tota uita in sola Dialectica Aristotelis discenda,
neque ad eam quantumuis longa sufficebat, de ceteris ut
breuitatis causa iam taceam, Haec autem laboriosissima &
fidelissima apicula peruolauit per uniuersos doctrina-
rum campos, atque inde ex uarijs scriptorum flosculis le-
ctissimum & dulcissimum succum nobis in fauos con-
gessit iuxta ueteris Poetae sententiam.

Floriferis ut apes in saltibus omnia libant,
Omnia nos, Itidem depascimur aurea dicta,
Aurea perpetua semper dignissima uita.

Nunc ea uicissim est nostra gratitudo, libenter quidem
his donis DEI fruimur. Sed his postea obsaturati,
rabiolis dentibus in tantorum beneficiorum authorem
ferimur, Et quod de ingratis hospibus a Plau-
to dicitur, Vituperamus & comedimus tamen, De
scriptis huius uiri, deque ingratitude hominum pro
his, alio tempore plenius DEO iuuante, nam hac tem-
poris breuitas ad alia me trocat. Scripta tamen indi-
cant ingenium quale fuerit, qui labores, quod studium
benemerendi de toto genere humano, Quem ipsius cur-
sum utinam non saepe interrupissent certamina & mi-
seriae nostrorum temporum, In quibus ad perferendos
labores

labores molestissimos, iniurias insuper & contumelias, animo semper inuicto & patientissimo fuit, Nemo illum unquam quantumuis importunus de gradu suo deturbare ualuit, quin ueritatem & eam unam quæreret ac propugnaret, In iudicando rectus, in pronunciando cautus, ac circumspectus, in communicando omnium facilissimus & fidelissimus. Sed hoc ipsius summum & pientissimum studium sæpe interpellarunt labores importuni & odiosi, Quoties ad conuentus & Theologorum congressus auctus fuit, quos ibi labores, quas miseras sustinuit: cum non tantum rabiosis aduersariorum morsibus expositus esset, sed & domesticorum *Tæs axadix* ferre cogeretur.

In conuentu Augustano, anno millesimo, quingentesimo trigesimo, cum nostra Confessio ab illo scripta esset, quæ ut tunc in Regum & Principum confessu inuicta mansit, Ita Deo & Domino nostro Iesu Christo defensore manebit in æternum, etiam contra portas inferorum, quemadmodum tunc magno animo D. Pontanus coram Imperatore & Principibus dixit. Hæc inquam confessio cum à nostris exhibita esset Imperatori atq; totius Imperij ordinibus, Fremuerunt Pontificij, & in primis Campegij, atq; in aula Imperatoris aliqui non infirmi, Qui Imperatorem uel tot regna in discrimen coniecere paratum esse dicerent, potius quam ista ferret. Postridie cum totum *συνέδριον* congregatum esset, accersitur Philippus qui animo infractio ad eos ingreditur, uidet ibi se circumseptum illo Gyro dentium Satanæ, & ut Ionas Propheta solus intra costas beluæ marinæ quassatur, Instat Campegij, & horrenda fulmina iratissimi ac sequissimi Iouis sui uibrat, cæteri tot regnorum potentiam & uires contra istum, heu miserum & exiguum imbecillum Christi ouicularum gregem, minaciter intentant, poterat
ibi eti

ibi etiam uir fortis & constans commoueri. Interrogatus igitur Philippus num cedere uellet, respondet, Cedere non possumus, nec ueritatem deserere, Oramus autem propter DEum & CHRistum, ut aduersarij nobis ignoscant, & si possunt, nobiscum dispensent, id est, concedant nobis ea quæ bona conscientia relinquere non possumus, Contra quam uocem auditam reclamationem Campegius, Non possum, non possum, clauem non errante. Ad quod tonitruum Philippus, etsi stabat uelut in medio Leonum, Luporum, atq; Vrsorum, qui ipsum impune uel in minutas particulas discerpere potuissent, tamen ingentem animum angusto in corpore uersans, fortissime respondit, Deo, inquit, & causam & nos committimus, Si DEVS pro nobis quis contra nos? Deniq; quidquid erit, superanda omnis fortuna ferendo est, Addidit & hoc, habemus iam in nostris regionibus tot miserorum Parochorum & ministrorum Ecclesiarum coniuges & liberos, qui uel quadraginta millium numerum superant, tot animas deserere non possumus, faciemus igitur, quod poterimus, A Filio Dei, cuius hæc causa est, auxiliũ petemus, nostro in loco & statione quoscunq; labores & difficultates perferemus, etiam pugnabimus, si necesse erit, & moriemur, Si DEVS ita uoluerit, potius quam ut tot animæ a nobis prodantur. Hi sermones, & eo in loco dicti, num pusillum aut languentem animum indicare uidentur? Quem illi maleuoli falso tribuunt, Sustinuit similia certamina aliquoties in talibus congressibus, & nunquam tamen animo succubuit. Longum uero foret omnia hæc in præsentia commemorare.

De uno adhuc congressu, qui inter nostros fuit, pauca quædam dicam, & ueniam mihi dari peto repetenti nunc de homine charissimo morte erepto, ea, quæ ipse

uiuus nobis dulcissimo sermone referre solebat. Erat iussu Principum Torgæ in domo Parochi, instituta inter Doctores nostrarum Ecclesiarum primarios deliberatio difficillima, Aduersarij enim tunc pene iugulo nostro ferrum admouebant, & superior potestas pacem, quam toties nostri suplices petiuerant in libra aurificis, ut quidam præstans & magnus uir dixit, nobis admetiebatur, Nostricq; Principes & qui docebant non leui de causa commouebantur, Quapropter D. Martinus & alij quidam docentes, Torgam conuocabantur, ubi tunc aula erat, ut in medium consulerent, quid fieri, uel non fieri posset. Existiment iam illi Heroes, qui nunc in tuto feroces sunt, Qui tunc Agon constitutus fuerit, Nam ut de minis taceam; conatus certe & molitiones aduersariorum eiusmodi erant, eaq; pericula nobis impendebant, quæ nemo sanus facile contemnere posset. Contra quæ etsi Principes animo uiderentur magno atq; infracto esse, tamen quia ad multos periculum, pertinebat, qui non pariter omnes animosi erant, & magna uastitas imminere uidebatur, paucis docentibus, qui aderant ualde difficilis consultatio proposita erat. Sedet igitur pauper & paucorum Senatus, à solo Deo auxilium, orans, sperans, & expectans, tandem post preces & satis longum colloquium, Philippus defatigatus & mœstus surgit, erat enim paulum euocatus nuncio quodam interpellante, quo dimisso in reditu ingreditur conclaue, in quo una erant misera muliercula, Parochi & duorum Diaconorum coniuges ac paruuli liberi, quorum alij iam mammam sugabant, alij à matribus preces recitantes audiebantur, Adstat & audit Philippus cum admiratione & magna delectatione, sicut solebat, puerorum balbutientes preces, memor dicti, ex ore infantium & lactentium
um per

um perfecisti laudem, Et quod præcipue ipsum mouebat, uidet ex Diaconorum uxoribus unam lactantem filiolum, & simul pastinacam in prandium Marito incidentem, atq; audientem alterum paruulum recitantem usitates preces & inuocantem DEum, Exclamat o tres sanctos & Deo gratos labores, ab hoc spectaculo confirmatus animo, ac iam letus atq; alacris in senatum redit hilari uultu, Excipit eum Lutherus, Quid tibi Philippe accidit, inquit, quod ita hilaris ad nos redis, qui paulo ante tristior hinc exibas, respondet ille, ne simus animo pusillo, Domini, iam enim uidi eos qui pro nobis pugnaturi sunt qui nos defendent, quiq; contra uim omnem inuicti erunt & manebunt, Quærit Lutherus qui nam sunt hi tam fortes duces, ac milites, Parochorum nostrorum & Diaconorum Vxores, inquit Philippus, & paruuli liberi, quorum preces iam audiui, Quas DEVS non est surdis auribus auditurus. Neq; eas adhuc neglexit optimus Pater Domini nostri IESU CHRISTI, nec porro ut speramus, negliget. Exceptus hic sermo est ut foelix & faustum omen, & iam animis magis confirmati, statuunt id quod pios & constantes uerbi diuini Doctores decebat, & illud ipsorum consilium, beneficio Dei salutare fuit Ecclesijs, & ad afflictionem, quæ imminebat, DEVS elementer leniit, possem alia multa commemorare, quæ ostendunt etiam uiuo Luthero Philippum nostris neutiquam metuendi authorem, Sed ad fiduciam in CHRISTO & constantiam semper hortatorem fuisse.

Verum cum idem loquuntur omnia ipsius scripta fortasse superuacaneum uideatur his immorari. Quod autem lenior natura & placidior fuit, nec quantum aliqui

uellent tumultuatus est, cum tamen eundem cursum, constantissime urgeret, id laudi potius quam uicio tribuent homines modesti. Et de illo quidem nostrorum congressu hæc dixisse satis sit. Porro in conuentu Ratisbonensi qui habitus est anno à nato ex uirgine Christo 1541. tantos labores pertulit Philippus quantos uix decem alios robustissimo corpore perferre posse crederem ut omnes mirarentur, quomodo hoc tam debile corpusculum tanto oneri sufficere posset, & quid in eo conuentu effectum sit, norunt & agnoscunt boni ac pii.

Ex his congressibus domum & ad scholasticos eosque sibi, ut ferebat, dulcissimos labores reuersus, in illis quoque multipliciter interturbabatur, tamen tantum erat in eo omnibus benefaciendi studium, ut nihil molestiæ patientiæ non uinceret. Huic uersus uel Epistolam, alteri orationem, tertio prælectionem aut concionem scribebat uel emendabat. De aulicis enim occupationibus & Ecclesiarum gubernatione iam non dicam. His tantis tanquam multis rebus, cum distineretur, non tamen ille doctrinæ studium, non serias meditationes & scriptiones, non explicationem grauissimorum dogmatum omittebat. Luthero assiduus adiutor fuit, cum in alijs laboribus, tum & in sacrorum Bibliorum translatione, quæ magno aliquot annorum labore instructa & perfecta est. Fuitque inter eos, dum uixit Lutherus, coniunctio plusquam fraterna, ipse enim Lutherum reuerbatur, & ab ipso uicissim serio atque ardentem diligebatur, fuerunt quidem inter eos, ut fit inter homines Doctos ueritatem inquirentes, aliquando inter disputandum disceptationes quædam, Seria dissensio, quod certo scio, nunquam fuit. Et quantum ipsum amarit Lutherus inde estimari potest, Cum Philippus Vvimarix in morbum periculosum incidisset, quo in

quo intra paucos dies ita consumebatur , ut iam omnes de uita ipsius desperarent, Accersitur Principis iussu Lutherus, qui quanta potuit celeritate dies & noctes iter faciens, ad eum uenit, cumq; ita ad extremum attenuatum uideret, ut præter uocem , eamq; ualde exilem, nullum uitæ inditium amplius reliqui esset, cum gemitu et lachrymis exclamat, heu quam præciosum, & Ecclesiæ utile organum diuinum, quam misere nobis est affectum, & penè interijt , cumq; ipsum tantum salutasset, statim in genua procumbens, orare cepit. Scimus autem quam serua & ardens fuerit Lutheri precatio , qua & tunc Philippus quasi è media morte reuocatus credebatur.

Tandem cum Lutherus cursum suum, iam confessisset, & DEVS ipsum ex hac mortali uita in illam coelestem scholam euocasset , uidimus qua pietate interitum eius tulerit Philippus, quibus beneficijs uiduam relictam & liberos Lutheri cumulauerit, Neq; quidquam post Lutheri interitum, uel in doctrina uel caeremonijs mutatum est. Sed statim secutum est illud tristissimum bellum, Si id secum, sicut fit, aliquid attraxit, non id Philippo impunitandum est, sed potius temporum asperitati, Etli in schola & Ecclesijs, ut dixi, Beneficio DEI, doctrine uel caeremoniarum mutationem nullam uidimus, Excitata deinde sunt, instigante Diabolo, dissidia & certamina inter docentes, quæ qui mouerunt quam graues & necessarias causas habuerint ipsi uiderint, Et nos nihil aliud illis precamur à Deo, quam ut serio sentiant, quid fecerint, quod ista horribili distractione Ecclesias lacerarunt, & in tam multis piorum ac honorum hominum cordibus Spiritum sanctum perturbarunt. Cogitent aliquando hanc seueram Christi redemptoris uocem, qui tolerabili-

us esse ait in imo mari submergi, quam saltem unum de paruulorum grege offendere,

Est autem in his certaminibus Philippus præter meritum suum inclementer acceptus ab illis precipue, quos ipse euexit, Summa peccati hæc est, quod leniorem post bellum & non satis tumultuosum fuisse dicunt. Quodq; consultationibus interfuit, In quibus utrum aliquid aduersarijs concedi posset, quaesitum est.

In his quæ fuerit eius constans & perpetua sententia satis exponitur in libro nostrorum de actis Synodicalis, & testatur repetita post eas consultationes confessio nostra, alijq; libri eandem doctrinam continentes, quibus facile placari possent, si sanabiles essent. Qua uero lenitate et animi tolerantia illorum importunos clamores, iniurias, & contumelias tulerit, & qua interea fide atq; assiduitate ueritatis doctrinam propagare perrexerit, omnes nouimus, Hoc autem consilio tacuit & ita se proscindi passus est, quia præcidere uoluit occasiones maiorum certaminum non necessariorum. Vicit ergo illos, ut nouo ita pulcherrimo genere uictoriae, nempe silentio & patientia, iuxta dictum. In silentio & spe fortitudo uestra. Sed de his controuersijs cum scripta & Apologiae nostrorum uulgo extant, quibus sibi satisfieri patientur, siqui sunt sanabiles, superuacaneum uidetur in præsentia plura uerba facere, Ad priora itaq; redeo. Mutationem, ut dixi in schola & Ecclesijs, nullam uidimus, neq; aliter docuit Philippus post bellum quam ante bellum sicut aliqui de eo falso uociferantur, quibus fortasse alio tempore plenius respondebitur: Hæc enim temporis angustia nos ad alia auocat, De scriptis ipsius & doctrina, deq; per

deq; perpetuo instituto & cursu uitæ , quantum in hac animi mei perturbatione, & temporis breuitate fieri potuit, dictum iam a me est, nos enim, qui iam per annos multos cum hoc uiro uersati sumus hoc certo scimus, eum omnes cogitationes , consilia, labores, & studia sua tantum direxisse ad ueræ, certæ & perspicuæ doctrinæ propagationem ad gloriam Christi Filij Dei illustrandam, Deniq; ad Ecclesiarum & quam plurimorum hominum salutem , Hæc illi constans & perpetua intentio, hic solus scopus fuit.

Ab ambitione quàm longissime abfuit, honorem & opes non curauit, nec quæsiuit, quod hæc misera rudera rei familiaris satis testantur, Delectabatur hoc dicto Achillis, quod est apud Philostratum, ἔμὸν ἔσω τὸ πλεον τῶν ἔργων, χρεῖμαστέ δὲ πλεονεκτήτω ὁ θαλάμειος, id est, mea sit laborum pars maior, pecuniâ autem abundet, qui uolet, scimus quam amplæ conditiones illi sæpe oblata fuerint non ut a nobis deficeret (quod quidam propria malitia, sicut Iscariotes ille, & multo leuiore compendio moti fecerunt) sed ut tantum in quibusdam doctrinæ patribus mitius ageret, Sic enim dicebant, concederet quædam, quæ non magni momenti esse uiderentur, nec sine ret ob ista leuia concordiam Ecclesiæ dissolui, Ad quæ respondit ille, scire se etiam olim Arianos ab Homousianis eodem modo postulasse, ne propter duo uerba Ecclesiam lacerari sinerent, illos tamen non concessisse, se quoq; nihil illis largiri aut concedere posse, Hæc dogmata oportere pura conseruari, & refutationem tam terrorem errorum necessariam esse, Sicut illis tunc respondit, ita perpetuam eius & constantem sententiam fuisse, ipsius scripta testantur & norunt omnes quibus propius notus fuit.

Nunc

Nunc uenio ad mores & uitam interiorem, in quibus nihil asperum fuit, Sed summa lenitas & mansuetudo, nam bilem, qua corpus in iuuentute affici poterat, meditatione & patientia mansuefecerat, Sæpe enim hoc Sophocleum in ore habebat, *σέσγερν γὰρ αἰ παθεῖ μεχρὸν χρόνος ἔνωρ μακρὸς διδάσκει, καὶ τὸ γενναῖον ἴσῃτον*, In familiari conuictu & colloquio omnibus nobis suauitas illius ut notissima ita iucundissima fuit. De alijs non dicam, ego quidem lachrimo, quoties cogito, quæ mea futura sit in hac misera senectute illo amisso solitudo, *φιλοσοφία* non scio, an in ullo homine maiorem, uiderim, tanto & tam uero amore coniugem, liberos, nepotes & neptes complectebatur, Hæc me uera dicere omnes nouistis. Beneficentia uero, atq; etiã, ut in illa tenuitate rei familiaris erga omnes munificentia penè maior fuit, quam ipsius res ferre posset, Nemo ab illo beneficium aut elemosynam frustra petebat, Neq; ulli quantumuis importuno petitori præclusa erat ipsius benignitas. Rem familiarem tenuem & attritam reliquit, Sed locupletissimum Patrimonium liberis est bona fama parentum, & DEVS heredibus ipsius etiã benedicet.

Viribus corporis imbecillibus fuit & ualetudine tenui inde usq; à pueritia, sed temperantia, sobrietate ac optimo uiuendi ordine, ita corpus alioqui debile roborauit, ut maximis etiã laboribus sufficeret. Animaduertimus tamen post coniugis interitum in dies singulos magis attenuatum ac debilitatum fuisse.

Animo ad mortem, semper fuit æquissimo inde usq; à iuuentute, Hoc autem proximo biennio etiã cupidus moriendi, quæ causa fuerit facile existimari potest, tædebat eum iam petulantia, Sycophantiarum, & malitiae hominum huius nostræ ætatis.

Vltimus

Ultimus autem actus testis est certissimus de tota eius superiore uita, animo, & consilijs omnibus, atq; ostendit, quod nihil unquam spectauerit aut quaesiuerit aliud, quam gloriam Christi & Ecclesiae salutem, tempus enim & hora mortis non fert hypocrisis, Quoties his annis & praecipue proximis mensibus ante mortem cum gemitu & lachrymis deplorauit Ecclesiarum nostrarum distractionem, quam ardentibus uotis & precibus à Deo petiuit, ut ipse inter docentes concordiam sarciret, & haec mala sanaret. Haec una cura illi semper in ore & corde erat.

Et de sermonibus ipsius ante mortem multa dicere possem, si haec temporis angustia pateretur, Praesagijt enim ipse sibi instare diem migrationis, mihiq; paulo ante mortem dixit, Nescio quid mihi feret coniunctio Martis & Saturni, quae erit decima quinta die huius mensis, Cumq; febre correptus esset, & ego corpusculum iam ante pene ad extremum attenuatum considerarem, atq; cum gemitu dicerem, Quomodo feret hoc corpus febre paulo longiorem subridens respondit mihi, cupio dissolui & esse cum Christo.

Dixit & pridie quam moreretur ad generum, Non morbo moueor, neq; ulla est sollicitudo, quae animum meum angit aut perturbat, Vna cura est, una sollicitudo, ut Ecclesiae sint in Christo Iesu concordēs, Hinc satis adparet, quae fuerint eius perpetuae cogitationes, & quid semper animo propositum habuerit, Dixit & eodem die, Si me DEVS iam euocauerit ex hac uita, liberabor ab inimicis plenis odio, Sophistica, & mendacijs, hoc monstroso anno naturae, Saepè ante mortem iterauit hanc precationem Redemptoris, quae est in Iohanne, Sint unum in nobis, Sicut & nos unum sumus, Saepè & hoc

D dictum

dictum Pauli Apostoli, quod est in priore ad Corinthi :
Christus factus est nobis sapientia a DEO, iustitia, san-
ctificatio, & redemptio, edidit alias multas ante mortem
sanctissimas uoces, quæ fuerunt testimonia pietatis ipsius,
neq; hic referri omnes possunt, Paulo autem antequam
exhalaret animam, cum à Domino Pastore recitarentur
uerba, quæ sunt in Euangelio Iohannis. Dedit eis pote-
statem, ut filij Dei fiant, qui credunt in nomine eius. Sub-
latis oculis & manibus dixit, Hoc dictum animo meo
semper obuersatur, O te fœlicem, Præceptor, qui in hac
hora hanc firmissimam salutis Anchoram prehendere,
potuisti, Deniq; assidue, donec spirare potuit, iterauit hanc
precationem, DEVS miserere mei per CHRISTUM filium
tuum, & sensibus integerrimus fuit, usq; ad ultimum ui-
tæ articulum, Nam hæc fuit eius postrema uox, quæ tes-
tatur status est se audire & intelligere ea quæ à nobis ex Sacra
Scriptura recitabantur. Resolutus itaq; paulatim pene si-
ne sensu mortis tandem spirare desijt, & quasi obsoptus
iacuit, neq; ulla in facie adparuit deformatio, aut linea-
mentorū mutatio, Sicut in morte fieri solet, fœlix ipse,
quem post talem confessionem & tam multiplicem in-
uocationem DEVS ita placido & tranquillo transitu ex
hac misera & ærumnosa uita ad æternam fœlicitatem
transtulit, Nobis autem, suisq; omnibus & harum regio-
num Ecclesijs, atq; huic scholæ tristissimum sui desides-
rium reliquit, Qui cum uelut in leuis tempestatibus maris
iactemur, Nauclerum nostrum amisimus, tunc cum eius
præsentiâ nobis quam maxime opus esset, neq; ullo tem-
pore minus quam nunc eo carere poteramus, Et satis ad-
paret quid DEVS in animo habeat, cum tales homines
ex hoc mundo aufert, ne sint spectatores imminentium
calamitatum, Nolo male ominari, ad pœnitentiâ tamen
nos &

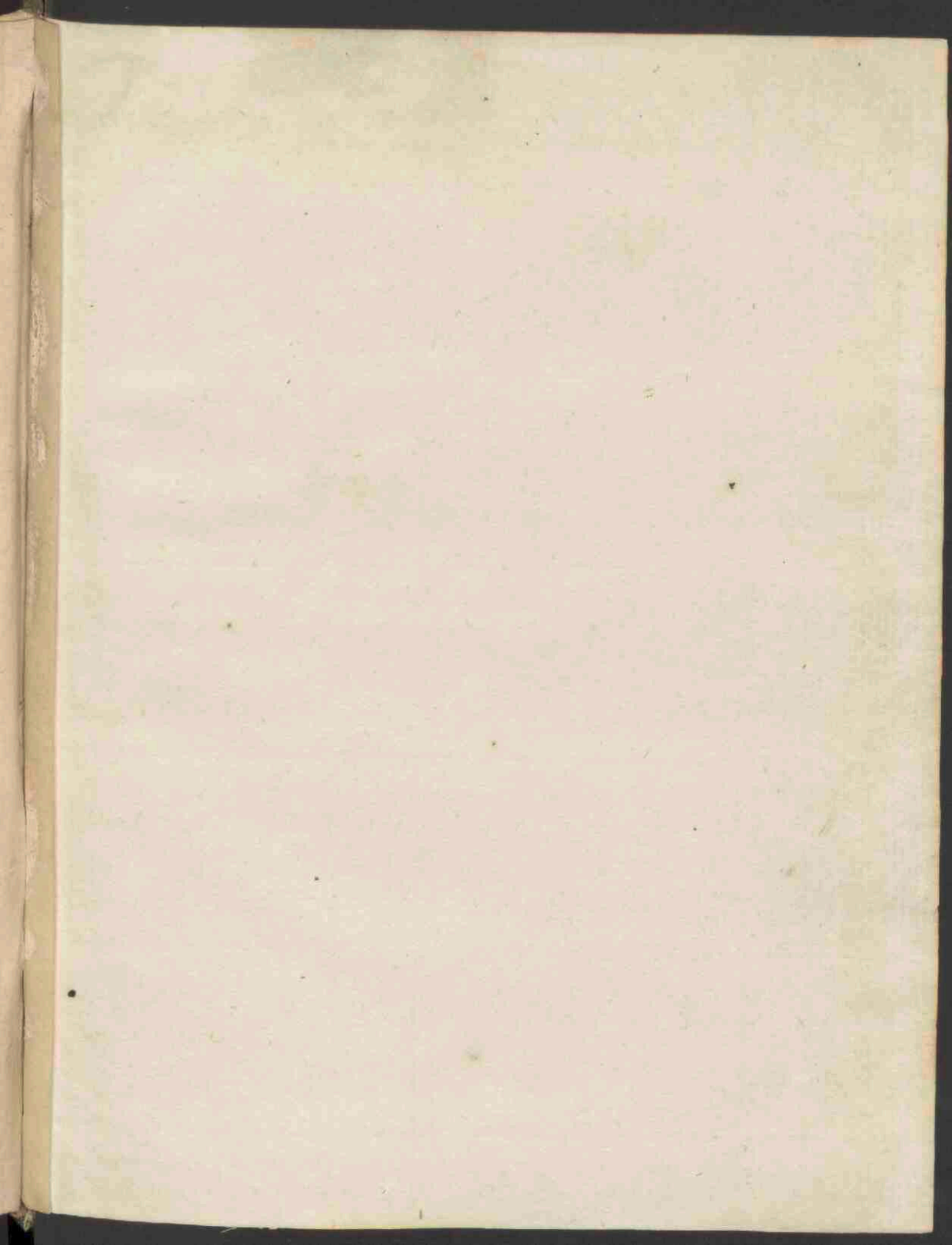
nos & ad patientiam præparemus, ut uel iram Domini effugere, uel, si sit opus, paternam castigationem obedienter ferre possimus, Debet enim talium uirorum interitus nos excitare ad timorem Dei, ad pœnitentiam & ardentiore præcationem, & ut cauti, diligentes, ac fideles simus in custodiendo deposito, quod hi duo uiri Lutherus ac Philippus apud nos reliquerunt, Nempe in puritate castæ & incontaminatæ doctrinæ conseruanda, Non igitur nunc hora est, ut simus securi, aut stertatus, Sed simus uigilantes, Vidimus quid post Lutheri mortem secutum est, quid iam sit expectandum pro se quisq; reputet, Non possum plura addere ob temporis breuitatem, & animi mei perturbationem.

Tibi æternæ Deus & Pater Domini nostri IESU CHRISTI gratias agimus, quod hunc uirum, hunc inquam Angelum tuum nobis tam diu concessisti, & Lucem uerbi tui per eum inter nos accendisti, Oramus te, ut alios huic similes Doctores, & ministros semper in hac Schola & Ecclesia excitare uelis, iuxta dulcissimam promissionem Iesu Christi Filij tui, Non relinquam uos Orphanos, Certe nunc Patre hoc amisso Orphani sumus, nisi tu DEVS optime, nos clementer respexeris, Tu igitur Lucem uerbi tui in nobis non patiare extinguî, tu semper tibi Ecclesiam inter nos congrega, quæ te recte inuocet & celebret in æternum, Tu da siquid Doctores, qualem iam à nobis ad te reuocasti, Et nos in fide Christi filij tui in fide inquam uera & in uerbo sincero conserua in omnem æternitatem, per Christum Filium tuum. A M E N.

nos ad p[ro]fessionem exp[er]t[is] in iudicium Domini
essent[is] ut illi op[er]e certam caliginem d[er]e
lectur[is] possunt. De p[ro]fessionem istam in iudicium
nos exhortat ad iudicium Dei ad p[ro]fessionem & iudicium
p[ro]fessionem, & iudicium d[er]e, & iudicium
nos in iudicium d[er]e, quod in iudicium
esse Philippi quod nos respiciunt. In iudicium
tunc casti & incensurabili doctorum consideranda
p[ro]fessionem iudicium est ut iudicium certam
deu[m] iudicium. Vnde quod non iudicium
tam lecturam est quod in iudicium
reputat. Non possunt plus d[er]e ob tempore factum
tem & iudicium p[ro]fessionem.

Philippus Deus & p[ro]fessionem nos II & V
CHRISTUS gratia salutis quod iudicium
iudicium. Vnde iudicium in iudicium
venit ut iudicium per eum non iudicium. Iudicium
in istos h[ab]et iudicium doctorum & iudicium iudicium
Philippus & Bolche ex iudicium, in iudicium p[ro]fessionem
iudicium h[ab]et Christi p[ro]fessionem. Non iudicium nos
Orphanos. G[ra]tia enim p[ro]fessionem h[ab]et iudicium
non iudicium DEVS op[er]e, non iudicium iudicium
xpus. Tunc iudicium iudicium in iudicium non p[ro]fessionem
iudicium in iudicium. Iudicium iudicium nos congregat
quod iudicium & celebrat in iudicium. Iudicium
de doctorum quod iudicium non iudicium.

Christi iudicium h[ab]et iudicium nos &
iudicium iudicium in iudicium
iudicium per iudicium Filium
iudicium A M E N

31^a ligatura

docti. Et diuulge

et mortuus. et erit nouissimus error

a mortuis. & erit nouissimus error
peior priore. Aut illis pilatus. Habe
tis custodia. ite custodite sicut scitis.
Illi aut abemptes. munierunt sepul
chrū. Signantes lapidē. cū custodib;
Vespere aut sabbati que luceſcit
in prima sabbati. uenit maria mag
dalena. & altera maria. uidere se
pulchrū. Et ecce terrymotus factus
est magnus. angelus enī dñi descen
dit de celo. Et accedens reuoluit
lapidem. & sedebat sup eū. Erat autē
aspectus eius sicut fulgur. & uesti
mentū eius sicut nix. Prē timore
autē eius. exterriti sunt custodes. &
facti sunt uelut mortui. Respon
dens autē angelus. dixit mulieribus.
Nolite timere uos. Scio enī. qd ihm
resurrexissit est. auertis. Non ē hic.

docti. Et diuulge
istud apud iude
diem. Undecim
abierunt in gal
constituerat illi
eum adorauerunt
dubitauerunt. Et
tus est eis dicen
nus potestas. in c
tes ergo docete
zantes eas in nom
& sps scī. docent
quecūq; manda
ego uobiscū sū
ad consummati

Hx e l i c i t
S e c d a
L h e i e l t a
E v a n g e l i i . S

